

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Oslo, 15. september 2011

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2011:7 – VELFERD OG MIGRASJON

14.2 – MIGRASJONSPOLITIKK

Utvalget foreslår en gjennomgang av reglene om underhold ved familieinnvandring, slik at det vurderes om underholdskravet bør strekkes i en lengre periode, eventuelt frem til det er innvilget permanent oppholdstillatelse. NOAS er enig i at det er klart fordelaktig om referansepersonen oppfyller underholdskravet også etter at søker/søkerne har innvandret til Norge. Vi mener imidlertid et tilbakekall av en tillatelse, basert på at referansepersonen ikke oppfyller kravet ved søknad om fornyelse, vil være et svært dramatisk virkemiddel, og i de fleste tilfeller vil et slikt vedtak innebære et klart uforholdsmessig strengt tiltak. At familiemedlemmer som har kommet til Norge og blitt gjenforent med referansepersonen, som har en sterk tilknytning til referansepersonen og ofte også har skaffet seg en tilknytning til det norske samfunnet, skal returnere til hjemlandet kun på grunn av manglende oppfyllelse av underholdskravet, fremstår for NOAS som klart urimelig. En slik mulighet vil kunne føre til at barn som har gått ett eller flere år på norsk skole får tilværelsen rykket opp dersom de må forlate Norge.

Vi vil videre bemerke at en manglende oppfyllelse av underholdskravet i mange tilfeller vil skyldes forhold som ligger utenfor referansepersonens kontroll, eksempelvis ved plutselig sykdom eller permitteringer. Det kan også tenkes tilfeller hvor den manglende oppfyllelsen vil være forbigående, og hvor underholdskravet etter relativ kort tid igjen vil være oppfylt. Det fremstår som svært urimelig om familiemedlemmer i slike tilfeller må returnere til sine hjemland for så å søke på nytt når referansepersonen igjen oppfyller kravet.

NOAS ser at et strengere praktisert underholdskrav kan ha integrerings- og velferdsmessige konsekvenser fordi et slikt krav innebærer en oppfordring om å forbli i inntektsgivende arbeid. Vi mener imidlertid at slike incentiver bør stimuleres gjennom andre og mindre dramatiske tiltak.

NOAS vil derfor med dette gå sterkt imot en innføring av en mulighet til å avslå fornyessøknader i familieinnvandringstilfeller i saker hvor underholdskravet ikke er oppfylt. Dersom et slikt forslag likevel skulle bli vedtatt mener vi subsidiært at kravet ikke kan strekke seg lenger enn til det er innvilget permanent oppholdstillatelse.

14.3.3 - TOSPORSALTERNATIVET

NOAS er fornøyd med at utvalget ikke går inn for å etablere et tosporssystem. Et slikt system vil få klare negative konsekvenser for mange av de som er blant de mest sårbare i Norge, og vil dessuten fremstå som diskriminerende og bryte med prinsippet om universalitet og likebehandling. Vi støtter derfor utvalgets konklusjon.

MIDLERTIDIGE ARBEIDSTILLATELSER OG BEGRENSEDE TILLATELSERS BETYDNING FOR INTEGRERING OG VELFERD

NOAS vil avslutningsvis knytte noen kommentarer til to temaer som ikke er behandlet i utvalgets rapport; spørsmålet om bruken av begrensede tillatelser i asylsaker og spørsmålet om rett til midlertidige arbeidstillatelser under asylprosessen.

Utlendinger som søker asyl kan etter utlendingsloven § 38 femte ledd gis tillatelse med begrensninger der det er tvil om identitet, der behovet er midlertidig eller der særlige grunner tilsier det. NOAS er særlig bekymret for de tilfellene hvor en tillatelse blir gitt med begrensninger på grunn av tvil om identitet. Det finnes etter det vi kjenner til ikke offentlig statistikk som kan si noe om hvor stor denne gruppen er, men ut fra vår erfaring med enkeltsaker og generell praksis vil vi anta at dette gjelder et ikke ubetydelig antall mennesker.

Asylsøkere som får en slik tillatelse vil ikke ha tilgang til de samme rettighetene knyttet til bosetting og introduksjonsordning som personer som får ordinære tillatelser uten begrensninger. De får blant annet ikke den samme tilgang til norskopplæring og introduksjonsprogram. Dette gjelder både for voksne og barnefamilier. Personer med slike tillatelser vil selv være nødt til å skaffe seg arbeid og vil være avhengig av egen inntekt for å få et eget sted å bo. For mange vil dette være svært vanskelig dersom de ikke får norskopplæring eller introduksjonsprogram, og de vil derfor være henvist til å bo i asylmottak på ubestemt tid. Vi vil dessuten bemerke at terskelen for å gi oppholdstillatelse etter § 38 nå er såpass høy at de som får opphold etter denne bestemmelsen ofte er svært sårbare, hvilket betyr at de dermed ofte vil ha et enda større behov for hjelp i en integreringsfase enn andre utlendinger.

NOAS mener det er åpenbart integreringsmessig kontraproduktivt å, direkte eller indirekte, sørge for at personer blir værende på mottak i en lenger periode enn nødvendig. Det er videre klart at personer som ikke får tilgang til norskopplæring, introduksjonsprogram og bosettingsstøtte gjennomgående vil ha større problemer med å lære seg norsk og komme seg ut i arbeidslivet. Dette vil igjen føre til at mange vil bruke betydelig lenger tid på å skaffe seg inntektsbringende arbeid, og for mange vil det trolig bety at de ikke vil få inntektsbringende arbeid overhodet.

Vi mener det er et stort paradoks at norske myndigheter bevisst sørger for at en stor gruppe personer som har oppholdstillatelse i Norge gis såpass store begrensninger i sine muligheter til å integrere seg i det norske samfunnet. Begrunnelsen for å gi disse begrensningene finnes i innstrammingsiltakene i asylpolitikken som er innført de siste årene. En vil gi et signal til

personer som vurderer å søke asyl i Norge om at de må identifisere seg for å kunne få opphold, og begrensningene er videre ment som et signal om at Norge ikke er et attraktivt land å søke asyl i. NOAS mener det er uverdig å vanskeliggjøre situasjonen for personer med en rett til å oppholde seg i Norge for å gi et signal til andre om at de ikke bør søke asyl her. Formålet med innstramningene var i første rekke å begrense antallet asylsøknader fra personer som åpenbart ikke hadde grunnlag for å få opphold i Norge. Gjennom innføringen av disse begrensningene har imidlertid norske myndigheter sørget for at det er personer som gis oppholdstillatelse som i særlig grad rammes.

Dette gjelder i stor grad personer som vil tilbringe resten av sitt liv, eller i det minste mange år, i Norge. Det er derfor svært lite hensiktsmessig at disse skal holdes tilbake i sine bestrebelser for å bli integrert i det norske samfunnet. Da det for mange vil være umulig å dokumentere sin identitet, noe som eksempelvis er tilfellet for afghanere og somaliere, vil en identitetstvil aldri kunne rettes opp, uansett hvor mye den enkelte prøver. Disse vil derfor etter dagens regelverk være henvist til den samme situasjonen så lenge de befinner seg i Norge, noe som etter vår syn fremstår som åpenbart urimelig.

NOAS mener det av disse grunner er nødvendig å endre ordningen med begrensede tillatelser. Personer som er gitt oppholdstillatelse i Norge, og som skal være her i lengre perioder eller resten av livet, må gis en reell sjanse til å integrere seg i det norske samfunnet på lik linje med andre utlendinger. En endring av denne bestemmelsen vil føre til at flere vil komme seg inn på arbeidsmarkedet. Dette vil gi økte skatteinntekter, reduserte velferdsytelser samt åpenbare forbedringer av den enkeltes livssituasjon, noe som også kan bety reduserte helseutgifter.

Likeledes mener NOAS det integreringsmessig er lite hensiktsmessig å begrense muligheten for asylsøkere til å jobbe i løpet av asylprosessen i så stor grad som tilfellet er i dag. I dag er det et klart mindretall av asylsøkerne som får denne muligheten. Med tanke på at mange av de som ikke får midlertidig arbeidstillatelse vil få opphold når saken blir behandlet, og at mange venter i en lang periode før de får tillatelse, mener vi det fra et integreringsperspektiv er åpenbart at personene det gjelder vil stå langt sterkere om de har hatt muligheten til å arbeide i perioden frem til oppholdstillatelsen gis. Midlertidig arbeidstillatelse vil også være en fordel for de som ikke får oppholdstillatelse, fordi de ofte vil ha opparbeidet seg kunnskap eller penger som vil kunne gjøre retur til et mer aktuelt alternativ.

Vi takker departementet for anledningen til å delta i høringen. Vi kan gjerne kontaktes om det skulle være spørsmål eller behov for utdypende kommentarer.

Med vennlig hilsen
for **Norsk Organisasjon for Asylsøkere**

Ann-Magrit Austenå
generalsekretær

Andreas Furueth
juridisk rådgiver